

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปขั้นตอนการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. ขอบเขตการวิจัย
4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผลการวิจัย
7. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน
2. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพ และขนาดสถานศึกษาที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในคุณลักษณะที่ควรพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

สมมติฐานการวิจัย

มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพและขนาดสถานศึกษาที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ข้าราชการครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 2,590 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง สุ่มจากประชากรแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) โดยแบ่งชั้นตามสถานภาพและขนาดโรงเรียน แล้วกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krecie and Morgan. 1970 : 608-609 ; อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 43) ได้จำนวน 335 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น ได้แก่

1.1 สถานภาพ จำแนกเป็น

1.1.1 ผู้บริหาร

1.1.2 ครูผู้สอน

1.2 ขนาดโรงเรียน จำแนกตามเกณฑ์กำหนดจำนวนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 2) ได้ดังนี้

1.2.1 โรงเรียนขนาดใหญ่

1.2.2 โรงเรียนขนาดเล็ก

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค

ปฏิรูปการศึกษา ใน 4 ด้าน จำแนกเป็น

2.1 ด้านบุคลิกภาพ

2.2 ด้านความเป็นผู้นำ

2.3 ด้านความรู้ทางวิชาการ

2.4 ด้านความสามารถในการบริหาร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 ฉบับ มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับ

สถานภาพ และขนาดสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มีจำนวน 40 ข้อ สอบถามทัศนคติของข้าราชการครูต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาครอบคลุมตามคุณลักษณะของผู้บริหารทั้ง 4 ด้าน คือ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนคติของข้าราชการครู

สรุปผลการวิจัย

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำได้ดังนี้ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความรู้ทางวิชาการ และด้านความสามารถในการบริหาร

เมื่อพิจารณาตามสถานภาพตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหาร มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา รวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำได้ดังนี้ ด้านความสามารถในการบริหาร ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความรู้ทางวิชาการ ด้านบุคลิกภาพ

ครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา รวมทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ ดังนี้ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความรู้ทางวิชาการ และด้านความสามารถในการบริหาร

เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา รวมทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความรู้ทางวิชาการ และด้านความสามารถในการบริหาร

โรงเรียนขนาดเล็ก คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา รวมทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความสามารถในการบริหาร และด้านความรู้ทางวิชาการ

2. ผลการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพตำแหน่งและขนาดโรงเรียน ต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ปรากฏว่า

2.1 ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพกับขนาดโรงเรียนที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน

2.2 ผู้บริหารกับครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดเล็ก มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

4. ผู้บริหาร และครูผู้สอน ได้เสนอแนะความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหารควรมีบุคลิกภาพน่าเชื่อถือ แต่งกายเรียบร้อย พุดจาไพเราะ เป็นกันเอง

มีวินัย คล้ายคลึงสนใจ ให้ความไว้วางใจกับผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นตัวอย่างที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม นำเคารพ ศรัทธา ด้านความเป็นผู้นำ ผู้บริหารควรมองการณ์ไกล คิดริเริ่มสร้างสรรค์ ยึดหยุ่น ในการปฏิบัติงาน ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีมนุษยสัมพันธ์ ทำงานกับคนอื่นได้ดี มีความรับผิดชอบ มีความยุติธรรม เสมอภาค ด้านความรู้ทางวิชาการ ผู้บริหารควรมีความรู้ความสามารถ กระจือรื้ออื่นในการปฏิบัติหน้าที่ ส่งเสริมให้ใช้เทคโนโลยีในโรงเรียน เช่น คอมพิวเตอร์ ส่งเสริมวิจัยในชั้นเรียนและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ และด้านความสามารถในการบริหาร ควรเข้ากับชุมชนได้ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการมีความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ไม่ควรไปราชการบ่อย ๆ เพื่อบริหารงานให้เต็มเวลา

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความรู้ทางวิชาการ และด้านความสามารถในการบริหาร ตามลำดับ โดยมีด้านที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผล คือ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ พบว่า มี

คุณลักษณะอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ แต่งกาย สุภาพเรียบร้อยเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ได้บังคับบัญชา มีวินัยในตนเอง เคารพกฎระเบียบ และ วางตัวเหมาะสมกับสถานการณ์ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ ประมวล ชิลวงษ์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปฏิรูป การศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน และ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับด้านที่มีค่ามากที่สุดไปหาค่าน้อย ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาการ ด้านภาวะผู้นำและด้านความสามารถในการบริหารงานตามลำดับ สอดคล้องกับ สงวน เรือนไรสง (2544 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมและจำแนกตามสถานภาพมีความคิดเห็นต่อ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับ ที่พึงประสงค์มากยกเว้น ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมด้านบุคลิกภาพ และด้าน ความเป็นผู้นำ อยู่ในระดับที่พึงประสงค์มากที่สุด และผู้แทนครู และผู้แทนชุมชน มีความ คิดเห็นด้านบุคลิกภาพ อยู่ในระดับที่พึงประสงค์มากที่สุด สอดคล้องกับ อภิวัฒน์ ภูไชยแสง (2542 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาที่พึงประสงค์ ตามทัศนะของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หนองคาย ผลการวิจัย พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย มีทัศนะต่อคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาที่พึง ประสงค์ ที่มีคุณลักษณะโดยรวม 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน และด้านคุณธรรมจริยธรรม เช่นเดียวกันระดับเห็นด้วยมาก และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็น เพราะใน ปัจจุบันสภาพสังคมมีการพัฒนาปรับเปลี่ยนสู่สากล อาจเป็นสาเหตุที่ผู้บริหารต้อง วางตัวให้เหมาะสม เป็นแบบอย่างแก่คนทั่วไป การบริหารจัดการของสถานศึกษาเป็นการ บริหารในลักษณะนิติบุคคล ผู้บริหารต้องมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่มากขึ้น ได้รับมอบอำนาจในการตัดสินใจสั่งการมากขึ้นทำให้ผู้บริหารต้องมีวินัยในตนเอง โดยเฉพาะ ด้านงบประมาณเป็นอำนาจเบ็ดเสร็จ การที่ผู้บริหารมีวินัยในตนเองจะสร้างความมั่นใจให้กับ

บุคลากรและชุมชน ทุกคนเกิดความเลื่อมใสความศรัทธา ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานในสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพกับขนาดโรงเรียนที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย และสอดคล้องกับปีพมา รุ่งศิริวัฒนกิจ (2550 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ที่พบว่าไม่มีสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพและขนาดของสถานศึกษาต่อการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาทั้งโดยรวมและรายด้าน สอดคล้องกับมยุเรศ โคตรชมพู (2550 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานต่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดสถานศึกษาและตำแหน่งของผู้ปฏิบัติงานต่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพการบริหารและการจัดการศึกษาตาม โครงสร้างใหม่ของการปฏิรูปการศึกษาซึ่งมีเจตนาารมณ์เพื่อการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการ ไปยังโรงเรียนโดยตรง โรงเรียนมีอำนาจเบ็ดเสร็จ มีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารและ การจัดการ บทบาทหน้าที่ของ ผู้บริหาร โรงเรียนต้องมีการเปลี่ยนแปลงไป ภารกิจเพิ่มมากขึ้น เพราะฉะนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงสามารถบริหารงานในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการบริหารงานและการพัฒนาการศึกษาให้ดำเนินไปด้วยความราบรื่นและบรรลุผลตามที่วางไว้ จึงทำให้ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 จากการค้นพบ ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสนใจที่จะส่งเสริมด้านบุคลิกภาพและด้านความเป็นผู้นำให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้พัฒนาตนเอง

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามีแผนและนโยบายให้ผู้บริหารส่งเสริมชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเพื่อหารูปแบบให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา
อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 วิจัยหารูปแบบในการพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้บริหารได้พัฒนาตนเองอย่างมี
ประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY